

Swoboda a džakownosć

**Wšitko, štož je Bóh stworił, je dobre,
a ničo njesmě so začisnyć,
štož so z džakowanjom přijimuje.**

1 Tim 4,4

Nimale wšitke nabožiny maja wěšte předpisma jědže dla. W Indiskej njesmě so howjaze mjaso jěsć, dokelž maja howjada za swjate. Znajemy wobrazy, kak so kruwy swobodnje po kraju hibaja. Islam zaso zakaza wužiwanje swinjaceho mjaso a alkohola. Najkomplikowaniše prawidła za jědž ma židowska nabožina. Nic jenož, zo je swinjace mjaso zakazane, ale cyłe zežiwjenje je rjadowane po wěstych zakonjach. Wěriwy žid wužiwa jenož tajke jědže, kiž su „košer“, kotrež potajkim wotpowěduja mnohim předpismam Swjateho pisma.

Zawěsće chowa so w tutych rjadowanjach wjele mudrosće. Tak na přikład je so zwěsćiło, zo škodži přewjele swinjaceho mjaso strowoće. Tola křesćanstwo njeznaje zwjazowace předpisma jědže dla a so w tym rozeznawa wot tamnych nabožinow. To ma swoje źórto w słowach Jezusa Chrysta, kotryž wučese swobodu w prašenju zežiwjenja. Po jeho měnjenju njeje ničo, štož do čłowjeka přińdže, nječiste abo mazane, ale jenož to, štož z erta wuchadža, móže nječiste być. Jeho wučomnicy z tuteho słowa z prawom wotwodzowachu, zo je Jezus z tutymi słowami dowolił wšitke jědže. Žana jědž njeje po Jezusowej woli zasadnje zakazana. To běše za wěriwego žida prowokacija, dokelž začisny Jezus z tym wulke džěle Stareho zakonja, mjenujcy wšitke te z předpismami wo prawym zežiwjenju. Japoštoł Pawoł je Jezusowu wučbu wobkrućił. Swojemu šulerjej Timotejej pisaše, zo je wšitko, štož je Bóh stworił, dobre a smě so wužiwać. Wón nałožowaše Jezusowu wučbu za cyle praktiski problem: Što smědža křesćenjo na wikach nakupować? Smědža kupić mjaso, kotrež pochadža z pohanskich templew? Njeje wone pohanskim kultam

Z lubosću kryte blido

Foto: Wikimedia

služiło a je z tym někak nječiste? Pawoł rozsudži prašenje tak, zo smědža křesćenjo tajke mjaso nakupować, přetož žana jědž njeje nječista samo na sebi. Wězo nimamy nikoho prowokować a mamy tež džiwać na tych, kotřiž wotpokazaja tajku jědž, ale zasadnje su wšitke jědže dowolene.

Tež džensa mamy wšelake prašenja wo koło zežiwjenja, kotrež maja so w křesćanskim duchu rozrisać. Wuchadžišćo je samsne kaž pola Pawoła a Jezusa, zo je wšitko, štož je Bóh stworił, dobre a smě so z džakowanjom wužiwać. Někotři wuča, zo njesmě so mjaso jěsć, dokelž je to škodnje za nas a za wobswět. Hibanje wewgetarow je dosć šěroke. W tym leži prawe wobkedźbowanje, zo je nadměrne wužiwanje mjaso njestrowe za čłowjeka a za stwórbu docyła. Telko mjaso kaž džensa njeje so hišće ženje jědło, a to ma negatiwne wuskutki za skoćata, za wobswět a zdžěla samo za čłowjeka. Mamy tuž ze zamołwitosću swoje jědžne zwučenosće přepruwo-

wać. Štož so rozsudži, zo chce so mjaso wzdać, njech to čini. Ale k zasadnemu zakazej nima cyrkej prawo.

Wažna mysl w zwisku z našim zežiwjenjom, kotruž Pawoł wupraji, je ta, zo ma so wšitko z džakow přijimać. Njech je wjele, štož mamy, njech je mało: Křesćan so Bohu džakuje za wšědný chlěb. Blidowa modlitwa je wažny skutk našeje pobožnosće. Z tym rozeznawamy so wot wjetšiny wobydlerstwa, kotraž njewě wo stworićelu a jeho dobrych darach. Džakujemy so jemu, kotryž nam naše blido tak šćedriwje přikrywa. Kajku bohatosć mamy na swojich blidach! Kelko dobrotow skića nam naša zemja! Połni džakownosće směmy to wšitko wužiwać. Z džaka wurośće pak tež nadawk: Budžemy na to džiwać, zo so po možnosći žana jědž přeč nječisnje. Njesměmy z tym njekedźbliwje wobchadžeć, štož je stworićel nam wobradžił. Tež na tu te wašnje móžemy našej towaršnosći znamjo dać.

Jan Malink

Lube džěći!

W prjedawšich časach powědachu sej ludžo doma po wječorach bibliske stawizny, ale tež powědky a bajki. Džěći slyšachu je wot swojich staršich, džědow a wowkow. Hdyž běchu dorosćeni, powědachu stawizny, powědky a bajki zaso swojim džěćom a swojim wnučkam. W 19. lětstotku započachu tute stawiznički tež w našim lužiskim kraju – po přikładze bratrow Jakoba a Wilhelma Grimma – hromadzić a napisać. Činił je to na přikład Adolf Černý (1864–1952), česki rěčewědnik a spisowacel, kotryž bě w Praze žiwý. Přeni wuznamny serbski zběračel serbskeje ludoweje poezije běše Jan Arnošt Smoler (1816–1884).

Hač so tež scěhowaca powědky serbsce powědaše? Wšako je so w prjedawšich časach tež we Wjelečinje a wokoliny serbowato. *Gabriela Gruhlowa*

Džiwica na Pichowje

W hustych lěsach našeje domizny bydlaču něhdy lěsne žony abo džiwicy. Druhdy pokazachu so tež čłowjekam, kaž so to na Pichowje sta.

Džiwica běše lačna, chwataše dele přez lěs blisko puca, kotryž wjedže z Wjelečina do Wostašec. Tam mjenujcy je studžeń, kotraž ženje njezamjerzje. Wottam slyšeše so potom jeje hłós: „Stajnje lačna, stajnje lačna.“ Bě so napiła, wróci so do lěsa na horje, hdžež měješe swoje lěhwo.

Jónu zetka ju mloda holca, kotraž přez lěs do Wostašec džěše. Džiwica prošese

ju, zo by jej snano wlosy spletła. Holca zwoli do jeje próstw. Hdyž bě česanje dokónčilo, sypny jej žónska jako mzdú lónco lisca do šórcucha. Holca přija drje tutón dar, hněwaše pak so, zo njeje ničo lěpšeho dóstała. Suchoho lisca maš tola dosć w lěsu! Tuž čisny je, hdyž bě so džiwica zhubila, přeč.

Domoy přišedši dohlada so, zo bě topješko wisajo wostało, ale wone so zyboleše a blyšćeše – bě tola z luteho zlota! Kajke překwapjenje, ale tež – kajke stróže! Spěšnje chwataše wróco, hdžež bě lisca ze šórcucha sypnyła, ale ani topješka hižo njenamaka. *Erich Krawc*

Bołmónčkowe hažki na serbskich džěćacych kemšach paslili

Na zašlych serbskich džěćacych kemšach w Budyšinje njedzelu Palmarum su Kito, Tereza a Filip (wotlěwa) pod nawodom Gabriele Gruhloweje bołmónčkowe hažki z pisanymi seklkami wupysili. Foto: J. Budar

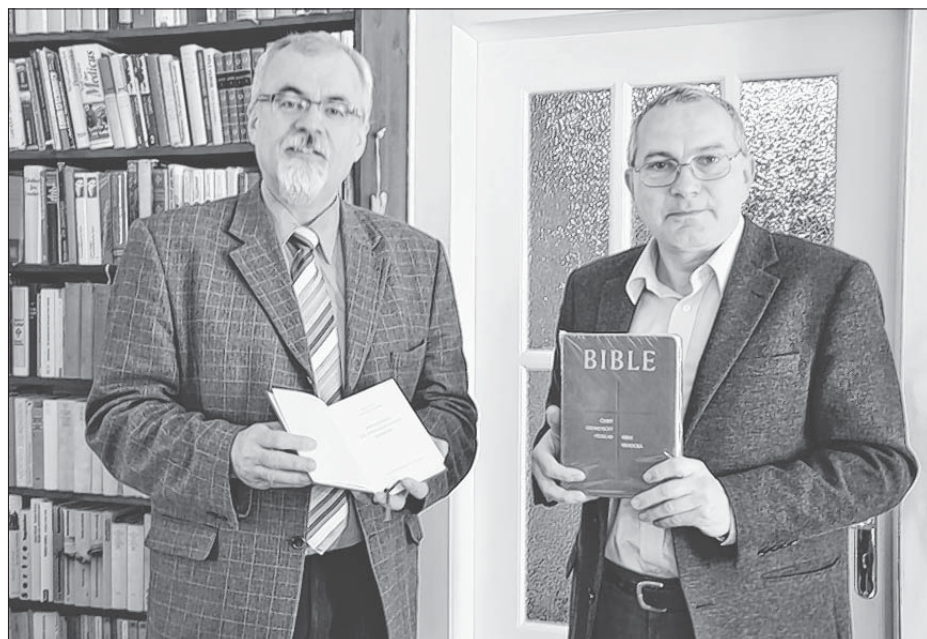
Ekumeniski wopyt z Čěskeje w Budyšinje

Sobotu, 24. měrca, wopyta delegacija Čěskobratskeje ewangelskeje cyrkwy pod nawodom synodalneho seniora Joela Rumla Budyšin. Skupinje přislušaču synodalna kuratorka Lia Valková, jeje naměstnik Pavel Stolař a ekumeniski referent cyrkwy Gerhard Frey-Reininghaus. Při rozmołwje ze Serbskim superintendentom

Janom Malinkom rozpominaše so wutwar počahow mjez ewangelskimi Serbami a čěskobratskeje cyrkwy. Superintendent informowaše wo narodnym a nabožnym položenju Serbow. Wón přepoda hosćom informaciske topjeno wo ewangelskich Serbach a nowe serbske Spěwarske. Senior Ruml pokaza na dołhi proces zesta-

jenja nowych čěskich spěwarskich, kotryž ma so w blišim času zakónčić. Wón přepoda Serbskemu superintendentej čěsku bibliju z dwěmaj přežožkamaj, nowym ekumeniskim a dotalnym kralickim, kaž tež CD z multimedialnej informaciju wo jeho cyrkwi. Přichodny wulki wjeršk čěskobratskeje cyrkwy budže w lěće 2015 wopominanje smjerće Jana Husa w Kóstnicy 1415. Při wuradźowanju wobkrući so dalši wutwar mjezsobnych zwiskow na přikład na cyrkwinskih dnjach.

Čěscy hosćo běchu w Budyšinje pozastali po puću do Berlina, hdžež wotměchu so samsny kónč tydženja swjědženske zarjadowanja k 275-letnemu založenju čěskeje wosady w Berlinje. Jako scěwk přećiwneje reformacije bě so wulka ličba ewangelskich Čechow přez Saksku do Pruskeje podała, hdžež so jim wot krala Bědricha Wilhelma I. wjacore sydlišća připokazachu, mjez druhim Rixdorf (džensa Neukölln). Čěskobratska cyrkej je najwjetša ewangelska cyrkej w Čěskej. Jej přislušeše w lěće 2001 někak 117 000 čłowow. Ewangelscy Serbja su z tutej cyrkwy hižo z časa seniora Lanštjaka a superintendenta Wirtha zwjazani. Wjacore busowe wulěty wjedžeču jich k wšelakim wosadam tuteje cyrkwy. 1982/83 běše Jan Malink za čas swojeho studija na Komenskeho fakulće w Praze stipendiat Čěskobratskeje ewangelskeje cyrkwy. *Jan Malink*

Na zetkanju přepoda synodalny senior Čěskobratskeje ewangelskeje cyrkwy Joel Ruml (nalěwo) Serbskemu superintendentej Janej Malinkej čěsku bibliju a přija wot njeje nowe serbske Spěwarske. *Foto: G. Frey-Reininghaus*

Čitanka z podčornobóskich kónčin

Rozmołwa z Markom Grojlichom, kotryž přihotuje zběrník wo Bukečanskich stawiznach

Hižo dlěši čas džělaće na knize wo Bukečanskich kónčinach. Što to do knihi budže?

Njebudže to žana chronika abo stawizniška kniha, to sej njepřicpěwam, wšak njejsym stawiznar. Budže to čitanka z podawkami z wulkich stawiznow, ale tež ze wšědneho žiwjenja we wsach pod Čornobohom. A tute wšědne žiwjenje słuša k stawiznam.

Kotremu časowemu wobłukej so Waša kniha wěnuje?

Do čitanki přińdu podawki z kónčin pod Čornobohom wot lěta 1845 hač do lěta 1945, potajkim ze stolětnych stawiznow.

Z kotrych žórtow sće swój material čerpał?

Wosebje ze Serbskich Nowin wot lěta 1845 hač do jich zakaza 1937. K tomu wzał sym wurězki ze serbskeje literatury, kiž počahuja so na tute kónčiny, přede wšěm na Bukečansku wosadu, a to z džěłow Jana Wjele-Radyserba („Nadpad pola Bukec“), Korle Bohuwěra Šěcy-Rachlowskeho, Pawoła Grojlicha-Bukečanskeho („Lěta čmy a nadžije“) a Měrcína Nowaka-Njechorńskeho. Jako třeće žórtło wužiwał sym serbske powěsće, na přikład „Šćipata Marata“, kiž jedna w tudyšich kónčinach. Jeničke němske žórtło, z kotrehož čerpach, su čornobóske powěsće, kiž nastachu hakle za čas romantiki.

Kajke teritorialne hranicy sće sej stajil – předstajije jenož wjes abo cytu wosadu abo džěnsnišu gmejnu Bukecy?

W Sowrjecach bě do wójny serbske towarstwo „Podčornobóh“ – a wsy tutech podčornobóskich kónčin słušeja nimale wšě do wulkeje Bukečanskeje wosady, kotraž saha wot Delan hač do Čornjowa, hač do Rodec a do Šekec na kromje Kubšic. Wšě tute wsy a k tomu Brězow, Splósk a Kubšicy jewja so w čitance.

Po kotrych kriterijach sće nazběraný material wuběrał a zestajal?

Praju raz tak: Sym material zestajal pod aspektom „za kóždeho něšto“. A snadź namaka něchtó tam něšto, štož jeho jara zajimuje, štož wón sam pozdžišo bliže wopisuje, dokładnje přeslědži. Čitanka móže jenož nastork k tomu dać. A chcu, zo by so čitar tež raz smjal abo znajmjeńša smějkotal – tež za to sym w starych nowinach tójšto namakał.

Komentujeće předstajeny material abo stajije jón do mjestsobneho zwiska?

Ně, njekomentuju – čitar njech sej to swoje mysli. Hdys a hdys dodam zwjazowacu sadu.

Z kotrymi wobłukami wjesneho žiwjenja so čitar we Wašej knize zeznaje?

Marko Grojlich w swojej podčornobóskej domiznje
Foto: J. Maćij

Předstajene temy su wosebje wosada, šula, towarstwa – serbske, ale nic jenož, wšako słušachu tež druge towarstwa do wjesneho žiwjenja –, ratarstwo a rjemjesło. K tomu přińdže pisany spektrum na anekdotach – kaž kriminalki, njezboža, wjesne wšelčizny – a wurězki ze serbskeje literatury.

Kajki wobraz serbskosće wo Bukečanskich kónčinach při tym nastawa?

Čitarjej so wuwědomi, zo bě wosada před 150 lětami nimale dospołnje serbska. To wuchadza tež z Arnošta Mukoweho wopisowanja wosady, kotrež dodam. A rozprawa w nowinach z lěta 1899, zo dósta burowka w sudniskim jednanju tołmačerja, tež wšo praji.

Kotru wahu změjetej cyrkej a nabožina we Wašej knize?

Njejsym žane stawizny wosady pisał, tola materiala z wosady je tójšto, a tak jewja so w kapitlu „Bukečanska wosada“ na někak 20 stronach nowinske rozprawy wo ponowjenju cyrkwyje 1856, wo witanju fararja Kubicy do wosady atd.

W kotrej řeči kniha budže?

Dwurěčna – serbsko-němska. K tomu přikład: Rozprawa wo wot cyrkwinskeje wysnosće planowanym džělenju Bukečanskeje wosady jewi so na jednej stronje w serbskim originalu, na druhej w němskim přeložku. Wotpowědnje změje čitanka potajkim titul „Pod Čornobohom – Unterm Czorneboh“.

Zapřijimacie tež historiski fotowy material?

Nic tak jara, sym dohodnosć telko starych nowin přelistował. Jako ilustracije su wo-

sebjepředwidžane faksimile, potajkim kopije artiklow ze starych Serbskich Nowin – a to wosebje tež jako rěčne pomniki.

Kajki wotpohlad maće ze swojej knihu? Što sej přejeće, što čitar z njeje čerpa?

Ličba tych, kiž móža pod Čornobohom – a nic jenož tam – serbsce rěčeć a čitać, woteběra. A čitanka ma na lochke wašnje pokazać na serbsku zašłosć wsow a na serbske korjenje tych, kiž serbsce njerěča, ale kotrychž džědojo a prawowki w Bukecach serbske džiwadło hrachachu. A chcu z materialom tež tym, kiž to njewědza abo přēja, pokazać, zo běše „to serbske“ něhdy tu něšto cyle normalneho, wšědneho. Hewak njebychu Bukečanscy němscy rjemjeslnicy w Serbskich Nowinach anonsowali.

Budže to kniha ryzy za Bukečanow abo budže wona zajimawa tež za čitarjow z druhich kónčin?

Najprjedy raz je to čitanka za ludźi z wjace hač 20 wsow podčornobóskich kónčin, za tych, kiž wottud pochadžeja. A hač budže zajimawa tež za čitarjow z druhich kónčin? To dyrbja čitarjo rozsudzić. Ja wotmołwu na to z citatom Wjele-Radyserba wo Bukecach: „Wěš tu cyrkwinu wjes, kotraž najdale do Serbow widži? Jeje wěža radostnje k njebjeskej módrinje hlada kaž zróstna, slónčka wjesoła jědla a hordozni so do dalokich wosadow.“

Hdy a hdže kniha wuńdže?

W lětušej nazymje w Ludowym nakładnistwje Domowina.

Přejemy Wašej knize wjele wuspěcha a džakujemy so za rozmołwu.

Prašata so Trudla Malinkowa

„Chryst je z rowa stanył, wón je woprawdže z rowa stanył“

Lětuše jutry w ewangelskich Serbach Hornjeje a Delnjeje Łužicy

HORY. Wjace hač 120 wopytowarjow swjećeše zeleny štwórtk hromadže z Wojerowskim fararjom Joachimom Nagelom tradicionelne kemše w tudyšej Patokec bróžni. W swojim přédowanju namołwješe farar zhromadženych sej swoje serbske korjenje wažić a sej swoje nabožne a narodne tradicije zachować. Dokelž so lětsa w juliju na wuměnk poda, so zdobom wot zelenoštwórtkowskeje wosady rozsohnowaše a so Patokec swojbyje za kóždolětnu hospodliwosć džakowaše. Běše to lětsa třinaty raz, zo so zeleny štwórtk z dwurěčnej nutrnosću w 240 lět starej bróžni na Horach wotmě.

Posledni raz swjećeše lětsa Wojerowski farar Joachim Nagel zeleny štwórtk w Patokec bróžni na Horach. W juliju so wón na wuměnk poda. Foće: M. Kašpor, P. Nakoinz

RAKEYC. Číchi pjatk dopoždja swjećeše sup. Jan Malink w Rakečanskim Božim domje serbske kemše. Mjez kemšerjemi běchu tež Njeswačancy serbscy wosadni a sobustawy Serbskeje bjesady z Rakec, kiž so wo zdžerženje serbskeho cyrkwinkeho žiwjenja w swojej wosadže prócuja. Sćenje čítaše dr. Holder z Rakec. We wozjewjenjach džakowaše so sup. Malink Rakečanskemu kantorej Siegfriedej Bretschkej, kiž so w aprylu na wuměnk poda, za jeho 42lětnu službu za Serbow. Kaž hižo w zaštych lětach wobdari Gertrud Budarjowa z Noweje Wsy pola Njeswačidla kemšerjow ducy wote mšě ze samodebjenyimi wóskowanymi jutrownymi jejkami.

BUDYŠIN. Z něhdže 50 kemšerjemi derje wopytane kemše z Božim wotkazanjom swjećachu Serbja z Budyšina a wokoliny ze sup. Malinkom číchi pjatk popoždnu w Michałskej cyrkwi. Za čas přédowanja wuhotowa Gabriela Gruhlowa na farje džěćace kemše.

HODŽIJ/BUDYŠIN. „Serbski rekwiem“ Korle Awgusta Kocora a orchestersku suitu J. S. Bacha předstajitej chór a orchester Serbskeho ludoweho ansambla nježdělu Palmarum w połnje wobsadženym Hodžijskim Božim domje. Samsny koncert wospjetowaše so číchi pjatk nawječor w tehurinja derje wopytanej Tuchorskej cyrkwi w Budyšinje.

DEŠNO. Serbske pasionske kěrluše spēwaše chór Łužyca pod nawodom Lubiny Žuroweje číchi pjatk w Dešnjanskim Božim domje. Na hnujacu nutrnosć bě so zaso tójšto wopytowarjow zhromadžiło.

Spěwarki chóra Łužyca číchi pjatk ducy do Dešnjanskeje cyrkwyje Foto: M. Helbig

ČORNY CHOŁMC. Číchu sobotu nawječor zanošowaše 17 žonow a młodych holcow w Čornym Chołmcy serbske a němske pasionske spēwy. Wšitke běchu narodnu drastu woblečene a mějachu jako znamju žarowanja běte načoľko wokoľo kapički. Spěwanje zahaji so popoždnu w pječich při jutrownje wupyšenej wjesnej studni. Přewoždane wot zajimowanych přihladowarjow kročachu žony spēwajo po wsy k cyrkwi, hdžež so w šesćich nyšpor přizamkny. Jutrowne spēwanje w Čornym Chołmcy su w lěće 2010 wozrodźili a lětsa třeci raz přewjedli. Spěwanje nawjeduje kantorka Silvia Stephanec.

Sydomnaće spēwarkow zanošowaše číchu sobotu w Čornym Chołmcy pasionske kěrluše. Foto: U. Herzger

ROWNO. Wot połnocy hač do ranja bě jutrowničku pječ Slepjanskich kantorkow po puću, wozjewić z jutrownym spēwanjom zrowastaće Knjeza. Před 16 domami w Slepom a w Rownom swoje kěrluše zanjesechu. Zymneho wjedra a sněženja dla bě to za žony, kiž su w starobje 57 do 80 lět, lětsa wosebite wužadanje. Po zwučěnym wašnju zakónčichu swoje spēwanje rano na spēwanskich ławkach na Nepilic

statoku a swjećachu potom hromadže z dalšimi wjesnjanimi, wosadnym fararjom Stefanom Huthom a fararku Antje Schröcke rańšu nutrnosć na Rownjanskim pohřebnišću.

Sněhowe mjećeľe přewoždachu jutrowničku rano Slepjanske kantorki při spēwanju.

CERKWICA. W delnołužiskej Cerkwicy pola Lubnjowa wotmě so lětsa 15. raz jutrowne jěchanje. Wužohnowane wot Lubnjowskeho fararja Michaela Oehlmana poda so 18 křižerjow do sydom wosadnych wswow, zo bychu wozjewili jutrowne poselstwo. W Radyńcu a Rogowje pozastachu jěcharjo k nutrnosćomaj. Błótowski jutrowny procesion bě so na nastork fararja Oehlmana 1998 załožił, nawjazuju na staru tradiciju z katolskich časow.

PICNJO. Na tradicionelnych deljoserbskich kemšach jutrownu pónždělu w Picnjanskej cyrkwi přédowaše farar Helmut Hupac, liturgiju měješe farar Ingolf Kšeňka. Po tym zeńdžechu so kemšerjo k bjesadze a zhromadnemu spēwanju při kofeju a tykancu.

Zestajila T. Malinkowa

Serbska namša

*Ten Kněz jo górzejstanuł,
wón jo wót wěrnosći górzejstanuł.*

Pšepšosmy Was hutšobnje do Picnja
na serbsku jatšownu namšu

jatšowne pónžeľe / Ostermontag
dnja 09. apryla 2012, zeger 09.30

Wir laden herzlich ein
zum wendischen Gottesdienst
in die Kirche zu Peitz.

Z tutym plakatom přeprašowaše so na deljoserbske kemše jutrownu pónždělu w Picnjanskej cyrkwi.

„Křižerstwo móžu kóždemu křescanej doporučić“

Ewangeliski Serb Stefan Cuška z Budyšina přeni raz křižer

Pomhaj Bóh, Stefano. Lětsa sy so přeni raz jako křižer na Budyskim procesionje wobdželiš. Što je k tomu wjedło, zo sy jako 27-lětny w tutej poměrnyje wysokej starobje debítował?

W mojej swójbje jutrowne jěchanje z wašnjom njeje. Lětsa je so mje přečel Tomáš Suchy prašať, hač njecham z nim sobu jěchać. Jeho dotalny partner je wotprajiť. W zašlych lětach sym hižo husćišo dóstať poskitk, sobu jěchać, a sym přeco wotprajiť, dokelž sej njejsym wěsty byť. Njej-sym dotal hišće ženje jěchať.

Kak sy so na jěchanje přihotował?

Sym tydžensce wujěchať. Dokelž wupožičimy sej konje z bliskosće, ze wsy pola Biskopic, běše to na samsnym konju kaž jutrowničku. To je mi wězo pomhať. Graty a drastu sym sej wšitke hromadže spožčowať. Jeničce běše rukajcy sym sebi nowe kupiť. Duchownje sym so přez naše ewangeliske kemše jara derje přihotowany čuť.

Cyle jednore a njestrašne jutrowne jěchanje njeje. Sy so při přihotach abo jutrownu njedželu tež raz strachowať?

Haj, wězo. Wěsty respekt dyrbiš přeco měč před konjemi. Sym tež jónu dyrbjat wotskočić, dokelž je nastroženy kón přez polo čeknyč chcyť. Runje na jutrownej nje-dželi pak běše jěchanje bjez starosćow.

Za nowačka zawěsće njeje lochko so runočasnje na jěchanje a na spěwanje koncentrowať.

Ně, je jara napinace. Ale mój partner

je mi wšitko rozkladť a tak sym to krok po kroku zmištrowať. Jako přichadzachmy do Radworja, zamóžach hižo jednorukowje jěchać, tak zo móžach w druhej ruce spěwarski zešiwk džeržeć.

Je wosebitosć, zo so jako ewangeliski Serb na katolskim procesionje wobdželiš, abo je to džensniši džeň nimalle wšedne?

Poprawom to njeje njewšedne. W Radworju na příklad Grofic bratraj z Chasowa hižo dlěje sobu jěchataj. W Budyšinje pak njebě to dotal z wašnjom. Tu je to wosebitosć.

Tachantski farar Wito Sćapan je do jutrow rozmowu z Tobu wjedť. Na kajke wosebitosće je Če skedžbniť?

Wosebje je na to pokazať, zo njeje jutrowne jěchanje serbski ludowy nałožk, ale nabožne katolske wašnje. To rěka, zo njeje to folklor, kaž to snano turisća widža. Jutrowne poselstwo ma so přez jěchanje do přichodneje wosady njesć a wozjewiť.

Sy katolske modlitwy kaž „Strowa sy, Marija“ nawuknyť abo sy je při jěchanju a na kemšach wuwostajiť?

Sym so jenož Wótčenaš modliť, „Strowa sy, Marija“ sym wuwostajiť.

Lětušu jutrowničku je so samo sněhowať. Kajke běše to dožiwjenje, přeni raz jako křižer jěchać, runje při tajkim wjedrje?

Jako staňši z toža z woknom hladach, mějach hižo swoje wobmyslenja, hač njeměť jednorje ležo wostać. Ale cyle chutnje: Mějach funkcionalnu sněhakowu spódnju

Stefan Cuška bě lětušu jutrowničku přeni raz křižer w Budyskim procesionje.

Foće: R. Maćij, J. Krygarjowa

drastu, tak zo njetrjebach zymu mrěć. Jenož wokoło šije a hlowy běše kusk zyma. Wosebje na wotewrjenych płoninach, kaž po puću z Chelna do Radworja. Tam je wětrik zymnje šcipať.

Móžeš tamnym ewangeliskim Serbam jutrowne jěchanje doporučić?

Haj, wězo, móžu to kóždemu křescanej doporučić.

Prašat so Robert Maćij

Jutrownička w Bukečanskej wosadže

Jutrowničku rano w 5.15 hodz.: Sněh so saje we wulkich sněženkach. Je hišće čma. Dwě awće stej po puću wot Buked do Wuježka a tež dwaj pěškaj. Ale we Wuježku su hižo wjacori na nohach, wšitcy na směr Dejkec/Pawlikec statoka. Hdyž tam z awta wulězemy, dže žona z karanom nimo. Na dworje su wrota bróžnje šěroko wotewrjene, tu zhromadźimy so na jutrowne spěwanje. A njewostanjemy jenož horstka ludźi, ale přichwataja wjac hač třicečo, zo bychu wjesole jutrowne poselstwo slyšeli a wo nim spěwali. Mjez nami su tež jednotliwcy, kiž su nałožk jutrowneho spěwanja w Bukecach před někak po lěstotkom pěstowali.

Farar Haenchen zahaji raňši nyšpor z jutrownym poselstwom „Chryst je z rowa stanyť, wón je woprawdže z rowa stanyť“, a z kěrlušom „Chrystus je stanyť, ze wšej’

martry čahnyť“ so wšitcy přizamknu. Čitanye jutrowneho ewangelija přewza Arnd Zoba, na čož sčěhujaja dalše spěwy ze serbskich Spěwarskich. Nutnosć džerži Bukečanski farar zdžěla serbsce, štož je rjana překwapjenka a zdobom premjera. Za to slyša jemu wulki džak a připóznace. Po modlitwje a dalšich spěwach wudžěla knjez farar Bože žohnowanje. Mjeztym je slónco zeschadźať a Bukečanske zwony jutrowničku witaja.

Nětko sydaja za wšěch horcy kofej abo čaj a jutrowne cały. Knjeni Pawlikowa je w štyrjoch stanyť, zo by cały za nas napjeka. Mjeztym pak je wona hižo zaso po puću na službu do starownje. Wulki džak jej za hospodliwosć kaž tež wšem druhim, kiž su k poradženemu wozrodženju jutrowneho spěwanja w našej wosadže přinošowali.

H. Šafatowa

Jutrowničku witachu Bukečanscy wosadni z dwurěčneje nutrnosću we Wuježku.

Rakečanski kantor Siegfried Bretsch wuměnkar

Na kemšach njedzelu popołdnu, 15. apryla, rozžohnowaše so Rakečanska wosada wot swójeho dolholětneho kantora Siegfrieda Bretscha. W postrownej hodzinje, kiž so kemšam přizamkny, wuprajichu jemu sup. Waltsgott a mnozy dalši džak za wjac hač štyri lětdžesatki trajace spomóžne skutkowanje jako kantor a katechet. Serbja běchu so z nim hižo na serbskich kemšach číchi pjatk rozžohnowali.

Siegfried Bretsch, rodzeny 10. měrca 1947 do swójbny zubneho lékarja w rudnohórskim Annabergu, wotroscé w Leisnigu pola Lipska. Po wopyće šule za cyrkwinšku hudźbu w Drježdžanach wukubła so w Moritzburgu na katecheta. Přez posřednistwo serbskeho diakona Arnošta Běrki, kiž bě so z Rakec do Hodžija přesydlil, zezna so z Rakečanskim fararjom Janom Lazarjom. Tutón sej młodeho absolwenta do swojeje wosady wuprosy. 1. septembra 1970 nastupi S. Bretsch swoju službu w Rakecach. W partnerskim džěle wukonještaj farar a kantor lětdžesatkaj plódně zhrmadne džělo, a to we wosadnej službě kaž při twarskich předewzacach a w daloko přez mjezy wosady wuprudzacych bazisowych seminarach měroweho hibanja. Z přewrótom so džělowe akcenty změnichu. Wot lěta 1990 bě S. Bretsch nimo wosadneho džěla w Rakecach z amětrowacym wobwodnym katechetom

w Budyskim cyrkwinškim wobwodze, wot 1997 do 2009 z wobwodnym katechetom w Kamjenskim wobwodze a z časa zjednoćenja wobwodow w léce 2010 bě zamołwity za nabožnu pedagogiku w cyrkwinškim wobwodze Budyšin-Kamjenc.

Serbskosć wosady je S. Bretsch stajnje jako wobohaćenje začuwał. Jan Lazar, tak praji, je jemu swój narod zblížil. Na tehdy hišće měsacnje so wotměwacych serbskich Božich službach chwaleše sej kantor wosebje mócně a nutrne spěwanje kemšerjow. Jako so w 1980-tych lětach w Rakecach wokresny festival serbskeje kultury wotmě, wuhotowa w cyrkwi koncert ze serbskeje pišćelowej hudźby. Hudźbnje wuhotował je dwaj serbskeje cyrkwinškej dnjej w Rakecach. Wosadni dujerjo a cyrkwinški chór maja tež někotre serbske spěwy w swójim repertoirje. Tež na rozžohnowanjskich kemšach za S. Bretscha zaklinča serbsce „Knjezowy jandžel“.

Wot lěta 1987 bě Siegfried Bretsch zdobom zamołwity za wosadnej kěrchowaj a je tež w tutym wobłuku na serbskosć džíwał. Postara so wo to, zo so na starym kěrchowje při cyrkwi narowne kamjenje, kiž maja serbski napis, po móžnosći zachowaja. Nazymu 2010 su nimale sto lět stary serbski narowny kamjeń, kiž bě so w priwatnym wobsydstwje w Jeńšecach chował, jako wopomnik serbskosće zaso

Kantor Siegfried Bretsch na serbskich kemšach loni 4. adwenta w Rakecach

Foće: J. Malink, archiw PB

na Rakečanskim kěrchowje zaměstnili. Na nowym pohrjebnišću je so kantor za to zasadił, zo so narowny kamjeń fararja Lazarja z třilopjenatej lipowej hałžku jako symbolom serbskosće wozdobi a zo so po lońšim zrunanju rowa na swójim městnje zachowa.

Hromadže z mandželskej wróci so Siegfried Bretsch, kotryž je nan třoch synow a džěd třoch wnučkow, nětko do swojeje domizny w Leisnigu. Džakujemy so jemu za jeho skutkowanje na dobro Serbow a přejemy jemu wupjelnjene a žohnowane wuměnkarske lěta. **T. Malinkowa**

Před 100 lětami Rakečanski farar Hinc Šolta narodženy

Dobre lěto do natwara Berlinskeje murje sym posledni króć w zapadnym džělu stolicy přebywał. Ekumeniske schadźowanje na połkupje Schwanenwerder běše jara zajimawe, wosebje přednoški wukrajnych hosći a diskusije. Na jedyn wječor njezabudu, hdžež staj so dwaj z nas NDR-nikow do wlosow dóstaj. Starši čłowjek, přistajeny sakskeho krajnocyrkwinškeho zarjada, twjerdžeše, zo njeje cyrkej w našim komunistiskim systemje docyła tak jara wohrožena. Na to jemu muž z Rudnych horow z mnohimi přikładami dopokaza, to temu tak njeje. Rudnohórčan wosta potom po schadźowanju tež hnydom w zapadnym Berlinje a „přeradž republiku“. Ja pak jědzach zas pěknje domoj. Bě runje 1. meje. Njewědžach, zo měješe tule njedzelu naš Rakečanski farar, kiž bě mje na schadźowanje pósłał, swoje 48. narodniny. Mjeztym je 52 lět zašlo, a nětk by wón, kiž runje tak rěkaše kaž ja, swoje stoćiny swječić móhl.

Ja wšak njewěm, hač je so wón hdy jako Hinc Šolta čul abo podpisał, skerje tola

Farar Hinc Šolta

jako Heinz Schulze, byrnjež serbske korjenje měł kaž někotryžkuli Drježdžanjan. W sakskej stolicy, hdžež bě so 1912 narodžil, běše jeho nan wyši kriminalny sekretar był. Wěm, zo je tón bywši Drježdžanski zastojnik pozdžišo husto na Rakečanskej farje pola syna a jeho swójbny přebywajo hromadže z našim nanom to a tamne na farskej ležownosći džělał. Hač staj mjez sobu serbsce rěčatoj?

Zawěsće nic. Farar Šolta pak je sej serbsčinu přiswojił, byrnjež Kubicec ćeta, naša Nowšanska susodžinka, přeco skoržiła, zo jeho serbske předowanje njerozumi.

Ja sym k njemu rady na džěćace kemše chodžil, pozdžišo na pačerje. Hrono, kotrež bě mi farar Šolta palmarum 1951 sobu na puć do žiwjenja dał, je mi we wšelkich situacijach z troštom było: Krasna je wěc, hdyž wobtjerdži so wutroba, štož stanje so přez hnadu (Hebr 13,9).

Woženjeny bě farar Šolta z Erdmuthu rodženej Kaplerjec. Šoltowy přichodny nan bě serbski prócowar Pawoł Božidar Kapler, kiž bě za čas fašizma ze stron nacisti-

sce zmysleneje sakskeje krajnocyrkwinškeje wyšnosće wšelakim šikanam wustajany był. Tež přichodny syn njepodwoli so jako młody duchowny knježacej brunej ideologiji.

Přenje farske městno měješe Šolta w Budyšinje, wězo Michałske. Wot lěta 1948 běše wón z fararjom wulkeje Rakečanskeje wosady a tak z naslědnikom Maxa Uhlmana. Přenje wulke dožiwjenje za noweho dušepastyrja, za cytu wosadu a tehdom wězo tež hišće za politisku gmejnju bě poswjećenje nowych zwonow w aprylu 1949 na Rakečanskim hermanku.

Nimale dwaj lětdžesatkaj je farar Šolta w našej wosadze skutkował a swěru ze swójom kolesom tež do wotležanych wjeskow jězdžil, doniž tež jemu serbski superintendent Gerhard Wirth přez Genex horco požadany Trabančík njewobstara. Hač je wón tež tak pře wšu měru rady a do wšeho swěta z awtom jězdžil kaž Nješwačanski zastojnski bratr, to njewěm.

Fararja Šoltowy pozdžiši wotchad do Drježdžan su wšak předewšěm serbscy wosadni wobžarowali. Wón skutkowaše we wosadze Leubnitz-Neuostra, hdžež so za jeho čas tež Drježdžanscy Serbja k swójom kemšam zhrmadžowachu. **Hinc Šolta**

Serbowka z ćěłom a dušu

K stoćinam Měranki Wirtec z Čornych Noslic

Z džakownosću spomina naša swójba na „ćetu Měranku“, hačrunjež nam „ćeta“ w krutym zmysle słowa scyła njebě. Hdyž bydlach jako džěčo z nanom a maćerju w Zahorju pola Budestec, ju mojej staršej druhdy w Čornych Noslicach wopytašaj, a ja běch wězo pódla. Nan a mać wuzwoljšaj ju tež mojej wo nimale džesać lět młódšej sotře za kmótru. Hdyž mějach pozdžišo sama swójbu, so zwiski dale wudžeržowachu. Rady pobychmy z mandželskim

Měranka Wirtec

Foto: priwatne

a džowkomaj w lěcu na jeje zahrodze. W zymje pak sedžeše so nam derje za ćopłymi wysokimi brunozelenymi kachlemi w jeje přitulnej stwě. Sydaše dobry tykanc, w adwence tež samopječeny wosušk. Nad konopjom wisajo měješe ćeta Měranka přěnju štučku Zejlerjoweje basnje „Ćeža a dobrota“: „Wuzwol sej pućik žiwjenja, / haj kajkiž so ći spodoba, / na kóždym změješ kopřiwow / a luboznych tež róžičkow.“ Naju jednej džowce so tele hrónčko tak zalubi, zo sej wona po smjerći ćety Měranki, při tym z ćesćownosću na nju myslo, wšitke pječ štučkow tuteje basnje ze Zejlerjowymi originalnymi řečnymi wosebitosćemi w šwabachu zhotowić da. Baseň wisa nětko w koridorje jeje Drježdžanskeho bydlenja, swědčo wo serbskosći wobydlerki a kóždého hosća lubje witajo.

Mój muž bě kónc štyrcetych lět nowowučer w Hornjej Hórcce był. To skićeše dosć maćizny za zhromadnu rozmołwu wo tehdyšich narodnostnych wobstejnoscach w tutej šulskej wsy. Džěćinje běše ćeta Měranka wosebje dobra. Znaješe wjele zaběrow. Wulkotna wěc bě jeje hra „šnip – šnap“, kotraž so za blidom hraješe. Wo nej běštej džowce tak zahorjenej, zo sej ju tež doma pola nas po mustrje ćety Měrancynje hry samej napaslištej, zo byštej ju hnydom k ruce měłoj, hdyž chcyštej ju hrać. Tež moja mótk, po starobje cyłu generaciju młódaša hač džowce, bě wot woneje hry fascinowana.

Wulka radosć běchu ćeće Měrance wšitke ručne džěła. Ze sušenych a prasowanych rostlin skužła najrjeńše zbožopřejne karty. Tajke mojej džowce hišće nětko chowatej. Hdyž njemóžeše ćeta Měranka přiběracych strowotnych ćezow dla swój kotwrót hižo wužiwać, bě jej to jara tyšno. Kofwrót běše swoje městno na hornjej lubi namakać dyrbjat.

Pře wšu měru rady Měranka pućowaje, najradšo zhromadnje z lubymi přiwuznymi a znatymi. Lubowaje Blóta a Saksku Šwicu, najbóle drje pak njeposřednju lěsoju

a horatu wokolinu wokoło ródneje wsy pod Mnišoncom. Na wulětach pilnje fotografowaše a nawjerča tež filmy, štož njebě za NDRski čas hišće tak samozrozumliwe, kaž je to džzensniši džěń.

Ćeta Měranka měješe šěroke powšitkowne kubtanje. Jako přewjedže Budyski Serbski muzej we wobłuku přihtow na jutrownu wustajeńcu lěta 1993 we wšelakich regionach serbskeje Łužicy napašowanje wo darowanju k jutram, wosebje k zelenu štwórtkej, běše ćeta Měranka jedna ze zwólniwych informantkow. Naju džowka, kotraž tehdy w muzeju džěłaše, zhoni wot njeje mnoho zajimawostkow wo kmótriskich darach ewangelskich Serbow w kónčinach južnje Budyšina.

Serbowka bě Měranka z ćěłom a dušu. Přewšo rady w swojej maćeršćinje bjesadowaše. W lěće 1936 běše do Domowiny zastupita, Domowinski wupokaz z tehdyšeho lěta chowaja jeje přiwuzni hišće džensa. Jeje spomóžne skutkowanje jako Domowinanka a Serbowka je předsyda Hornjohórčanskeje Domowinskeje skupiny Helmut Gros w lětomaj 1995 a 2000 w Serbskich Nowinach wopisał, 1995 nimo toho w Pomhaj Bóh. Wuzběhny tež wuraznje jeje křesćansku zmyslenosć. Tež Hanka Tarankowa ze Starych Hajnic je dopomněću Měranki Wirtec w Pomhaj Bóh 1995 wutrobite słowa wěnowała.

Narodžiła bě so Měranka Wirtec (Erna Frieda Wirth) 4. meje 1912 jako štwórté džěčo bura Awgusta Wirta a jeho mandželskeje Madleny w Čornych Noslicach. Dnja 26. meje bu w Budestecach křćena. Kmótraj běštaj mjez druhim wěsty Měrš z Čornych Noslic a ze Zahorja Jan Wawrik (najskeje mój džěd). Hdyž bě Měrance štyri lěta, přečahnyštaj staršej do Stróže pola Rakec, hdžež kupi nan 20hektarske kubło swojeju přichodneju staršej. Džowčička wšak wosta w Čornych Noslicach pola swojeje ćety Marty Wirtec, kotraž bě w Hornjej Hórcce wučerka za ručne džěło. Tež Čornonosličanski Wirtec džěd, kiž měješe tam na wšě polsta kołcow, a wowka so sobu wo holčku staraštaj. Měranka wopyta pječ lět ludowu šulu w Hornjej Hórcce a potom wyšu holču šulu w Budyšinje. 28. měrca 1926 bu wot fararja Morica Domaški w Budestecach serbsce konfirměrowana. Konfirmaciske hrono bě jej w serbskej řeči zapisał: „Wostań swěrna

a zadžerž so prawje, přetož tajkim so naposled derje póndže.“ (Ps 37,37) Jeje kmótr Měrš dari jej ke konfirmaciji serbske spěwarske.

Na Budyskej holčej šuli zložil Měranka srjedźnu zrałosć a nastupi ze 17 lětami wukubłanje jako wučerka za ratarske domjacnistwo (Haushaltungskunde). Tute kubłanje, cyłkownje šěsć lět trajace, běše jara mnohostronske. Šulerki wuwučowachu so mjez druhim we warjenju, płokanju, žehlenju, w džěłach wokoło skotu, na polu a zahrodze. Měranka kubłaje so lěto na hospodarskej šuli za žony „Arvedshof“ w Elbisbachu pola Bad Lausicka, dwě lěće w Nadróžnej Hrabowce w Kamjenskim wokrjesu a w Olbernhauje w Rudnych horach, lěto na staršiskim kuble a zaso dwě lěće na Arvedshofje, hdžež zložil 1935 kónčne pruwowanje. Na to slědowaje jednolětny probowy čas. Jutry 1936 přistajichu ju za wučerku na ratarskej šuli w Kamjencu, pječ lět pozdžišo w Döbelnje a potom hač do kónca wójny w Šwikawje. Někotre razy spytachu ju wabić do nacistiskeje strony, wona pak njezastupi.

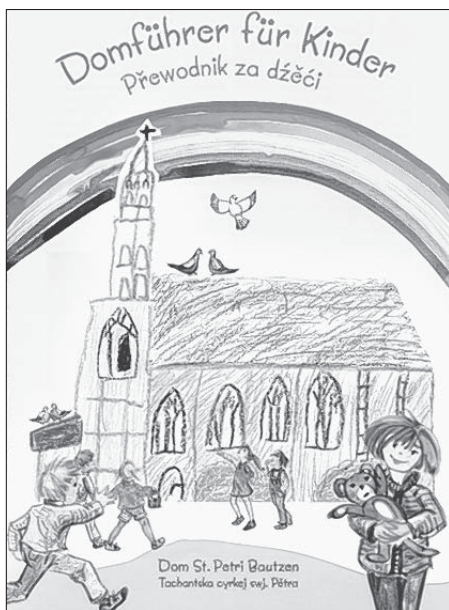
18. apryla 1945 dyrbjachu Stróženjo, mjez nimi tež Wirtecy, přibližowaceje so fronty dla swoju wjes wopušćić. Hdyž so Wirtec pječ njedžel pozdžišo zaso domoj wróćichu, zhonichu wot wjesnanow, kotřiž běchu so hižo zašo z ćekańcy nawróćili, zo je jich Rudi – Měrancyn starši bratr Rudolf – w skupinje němskich jatych přez Stróžu ćahnył. Po tym so jeho slědy zhubichu. Njewuslědzomnosć jeho wosuda trapješe sotru Měranku cyłe žiwjenje.

W oktobrje 1945 dowěrichu Měrance wjednistwo ratarskeje šule w Budyšinje. Dokelž pak běše była člonka w „NS Frauenschaft“, so jej zastojnstwo prawdžepodobnje z tuteje přičiny po krótkim času zaso wotewza. Nětko započo so za nju hórki puć wšelakich krótkodobnych přistajenow, kotřež běchu přeco zaso wot bjezdžělnosće přetorhnjene. Tak skutkowaše w přěnim pohlěće 1947 w serbskim internaće w Českej Lipje jako kubłarka; wot decembra 1948 džěłaše lěto na serbskim wučbnym dworje w Chrósćicach, najprjedy jako kursowa nawodnica a potom jako sekretarka. 1952 běše někotre měsacy internatna kubłarka w Budyskej Serbskej wyšej šuli, do niž njenamaka 1954 skónčnje trajne přistajenje jako bibliotekarka w Serbskim wučerskim wustawje, na spočatku w Małym Wjelkownje a pozdžišo w Budyšinje. Ze 60 lětami poda so na wuměnk.

Po dołhej ćežkej chorosci 14. januara 1995 zemře. Pochowana bu na Hornjohórčanskim pohřebnišću, cyle blisko swojich lubowanych Čornych Noslic.

Irena Šěrkowa

Powěšće

Ewangelska a katolska wosada swjateho Pětra w Budyšinje stej zhromadnje wudaloj nowo wuhotowany a předžělany přewodnik za dźěći po simultanim Božim domje. 12stronsku brošuru je wuhotowala grafikarka Isa Bryccyna z Kubšic. Hłowne nadpisma dźewjeć kapitlow knižki su tež w serbskej rěči podate.

Ochranow. Za lěto 2012 wuńdžechu Ochranowske hesła přeni raz w južnoafrikskej rěči sesotho. Wudawačel je tamniša lutherska cyrkej Evangelical Lutheran Church in Southern Africa, wysokosć nakłada je 200 eksemplarow. Z tym wuchadžeja Ochranowske hesła nětko dohromady w 55 rěčach po wšěm swěće. W serbsčinje wuchadžeja wot lěta 2001 a čišća so w nakładze 200 eksemplarow. Wosada w Ochranowje wudawa hesła wot lěta 1731, lětsa potajkim 282. raz.

Budyšin. Pjatk wječor, 30. měrca, wotmě so w hali Ludoweje banki na Hošic hasy w Budyšinje tradicionelne lětno přijěće Budyskeho superintendenta. Hosćićel Werner Waltsgott móže na sto hosći z cyrkwinskeho, statneho

a politiskeho wobłuka witać, mjez kotrymiž běchu tež Serbski superintendent Jan Malink, synodala Handrij Wirth, Bukečanska cyrkwinska předstejičerka Hanaróža Šafratowa, redaktorka Pomhaj Bóh Trudla Malinkowa kaž tež zapósłancaj Marja Michałkowa a Marko Šiman. Wyši cyrkwinski rada Christoph Seele z Drježdžan přednošowaše na temu „500 lět reformacija – što je z teho dźensa zwostało?“.

Drježdžany. Wustajeńcu wo fararju Janu Kilianu pokazuja wot 4. apryla w foyeru sakskeho ministerstwa za socialne a škit konsumentow w Drježdžanach na Albertowej 10. Tema je za tamnišich wopytowarjow a sobudźelačerjow zajimawa wosebje pod widom migracije a Serbow. Trojorěčna přehladka wo žiwjenju a skutkowanju fararja Kiliana nasta składnostnje jeho lońšich 200. narodnin a je so dotal hižo na dwanaće městnach we Łužicy pokazala.

Budyšin. Woblubowany oratorij „Nalěčo“ Handrija Zejlerja a Korle Awgusta Kocora nazwučowachu lětsa zjednočene serbske chóry z něhdze 130 spěwarkami a spěwarjemi pod nawodom dirigentki Judit Kubicec. Přenjeji předstajeni běštej w Choćebuskim Statnym dźiwadle a w Marinej cyrkwi w Kamjencu. Předwidžanej stej hišće koncertaj w Praze a w Drježdžanskej cyrkwi Našeje knjenje.

Zbožopřeća

Dnja 8. meje woswjeći knjeni **dr. Irena Šerakowa** w Pančicach-Kukowce swoje 70. narodniny. Gratulujemy jubilarce wutrobnje a přejeje jej do dalšich lět bohate Bože žohnowanje.

Dary

W měrcu je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 30 eurow a za Pomhaj Bóh 50 eurow, 30 eurow, 17 eurow a 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darcjelow.

Spominamy

Před 100 lětami, 5. meje 1912, załoži so **serbske towarstwo we Wulkich Zdžarach**. Wosebje wučer Franc Kral bě so hromadze z dalšimi narodowcami z Budyskich kónčin dołho wo zbudjenje narodneho ducha w pruskej holi prócował. Tak poradzi so kónc lěta 1911 załoženje serbskeho towarstwa we Łazu a bórže po tym tajkeho we Wulkich Zdžarach. Duša towarstwa a jeho duchowny nawoda bě młody překupc Jan Haješ, kotryž bě hakle před krótkim do Wulkich Zdžar přičahnyl. Wón njebě jenož załoženje towarstwa nastorčil a ze wšej mocu spěchowal, ale postara so hač do swojeje zažneje smjerće 1914 tež wo přewjedjenje serbskich wječorkow a tute ideelnje a materielnje podpěrowaše. Oficialnje pak wukonješe jenož zastojnstwo zapisowarja. Předsydstwo přewza kubler Jan Hajnk, kotryž bě zdobom

gmejnski předstejičer, předsyda wjesneho burškeho towarstwa a wjesneje nalutowarnje. Zdžarowski farar Korla Awgust Šolta załoženje towarstwa witaše a nadžiže so z jeho skutkowanja zaso wjace serbskich konfirmadow we wosadze, w kotrejž přeněmčenje wosebje přiběraceje bruniceweje industrije dla hladajcy postupowaše. T.M.

Přeprašujemy

06.05. Kantate

- 10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za dźěći (sup. Malink)
- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 14.30 wosadne popołdnje w Slepom (sup. Malink)

13.05. Rogate

- 10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje (sup. Malink)
- 18.00 ekumeniska nutrnosć w cyrkwi Našeje lubeje knjenje w Budyšinje (farar Sćapan, sup. Malink)

17.05. Bože spěće

- 09.30 dwurěčne kemše w Malešecach (sup. Malink, farar Noack)
- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

27.05. přeni džen swjatkow

- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

28.05. druhi džen swjatkow

- 09.30 dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom w Slepom (farar Huth, sup. Malink)
- 14.00 namša w Turjeju

W juniju wusyla so ewangelske Nabožne slowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

03.06. swjedžen Swjateje Trojicy

- 10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za dźěći (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawačelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiść: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelc
Postvertriebsnummer: F 13145
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT
Pomhaj Bóh wuchadza mjesačne. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dostawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.